

כובע של פלעסטיק החדש - שיעור 205 שלוש על גבי הכובע אי מותר לצאת בו בשבת

1. wearing the old plastic rainhat
2. wearing the new plastic rainhat
3. wearing coat with hood off
4. wearing coat with hood in collar lining
5. wearing reading contact lens

I. מה נקרא מלבוש

(א) עיטוף הגוף בדבר שדרך להתעטף בו ואפילו זה רק למקצת בני אדם ואפילו רק מקצת הגוף וצריך הנאת הגוף אג"מ (ב - ק"ח - ק"ה). ועיין (מריס נ"ה) דהרועים יוצאין בשק עבה וכיריעה מפני הגשמים דמתעטף בו כדרך מלבוש ואף שכוונתו רק לאצול מטינוף שו"ע (ש"ה - י"ג-י"ד) וזה נקרא מלבוש גמור ומגו דהוה בגד להאי הוה בגד להאי

(ב) אפילו בלא עטיפת הגוף מ"מ כיון שזה נכנס בגופו להסר צער הגוף נחשב מלבוש משא"כ באוכל לתוך פיו שזה משאוי. כגון מוך שבאזנו ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה ובפלפל ובגרגיר מלח בפיה מותר לצאת בשבת עיין (שפת ס"ד): ושו"ע (ש"ג - ט"ז)

(ג) אפילו בלא עטיפת הגוף ולא נכנס בגופו כגון מקל של חיגר או סומא שאינו יכול לילך בלא מקל מותר דהו"ל כמנעל דידיה. ועיין בספר בתוספות שבת (ס"ק ל"ז) דאם יכול לילך בלא מקל אסור מתרי טעמי (א) דלא הוה תכשיט (ב) דחיישינן דלמא אוחז בידו ואתי לאתויי ד' אמות ברה"ר. ועיין בבה"ל שיש כאן דאורייתא (צ"ה - י"ז ד"ה ח"ג)

(ד) לבוש על גוף האדם ואין משתמש לגופו מותר כגון שעון יד לשיטת האג"מ (ב - ק"ה) וראיתו מטבעת שיש עליה חותם לאיש שתשמישו הוא למלאכה שאסורה וסודר שבצוארו לקנת בו פיו ועיניו ולא צריך להקיף כל הגוף משא"כ במלבוש גמור

(ה) תיבה על ראשו משום הגשמים אין יוצאין בו (ש"ה - כ"ה) דאין דרך להתעטף בו ובשק מותר משום דרך הרועים לצאת בו. ועיין במ"ב (ס"ק ע"ג) להרא"ש שק מלבוש אבל שק ממש לא. ולהרשב"א דאפילו שק ממש מותר אם דרך הרועים כן.

(ו) ועיין בשו"ת מהרש"ג (ג - מ"ח) דכל שהוא לבוש על דרך שבני אדם מחשבין ללבישה מותר וכל שהוא לבוש על דרך שבני אדם אין מחשבין אותו ללבישה אלא להוצאה אסור

II. כובע של פלעסטיק (הישן) המהודק על גבי הכובע אי אסור לצאת בו בשבת כמו בגד על הצעיפה (רמ"א ש"ה - י"ד)

(א) המתירין

1. עיין בשו"ת המהרשד"ם (או"ח סימן ז) שכתב להתיר מפני שאין לנו רה"ר והוא הוצאה שלא כדרכו ובאנשים ליכא למיחש שיסירו המכסה כמו בנשים
2. בשו"ת חלקת יעקב (ג - ק) כתב דמותר משום שעשוי כמלבוש וגם עשוי להצילו מליחות המים
3. ועיין בשו"ת משנה הלכות (ג - ע"ז וע"ד וחלק ו - ע"ז) שכתב דלא גרע משק

שהתירו לכל אדם כיון דרועים יוצאים בהם ועוד הכובעים שהם יקרים ויש לחוש שע"י בהילות יקח אותו מראשו ויעבירו ד"א ברה"ר ולא דמי לחתיכת בגד שנותנים על הצעיף שאין שם מלבוש עליו ודומה למעיל גשם וגם חשיב הוצאה שלא כדרכו ומלאכה שאינה צריכה לגופה

4. ועיין בשמירת שבת כהלכתה (י"ח - הערה מ"ז) בשם הגרש"ז אויערבך דאם מהודק היטב הרי זה בטיל להכובע וחשיב דרך מלבוש כ"כ המ"ב (ש"ה - ס"ק קל"ד) שמותר לחגור חגור על בגד כדי שיהיו מגובה ולא יתלכלך מעפר הארץ ומיוחד לכך חשיב מלבוש וגם מעיל גשם דק מאד שאינו מחמם כלל הוא רק לאצולי בגדים מטינוף ומותר אולם ברה"ר גמורה יש לחוש דילמא שליף
5. בשו"ת המהרש"ג (ז - מ"ח) כתב שהכל תלוי במה שבני אדם מחשבין ללבישה או למשא ואם אינו נראה כמשא חשיב דרך לבישה

ב) האוסרים

1. עיין באג"מ (ה - ק"ח - ק"י"ה) שכתב שכיון שאינו מכסה מקצת הראש ורק הכובע כלבד וגם אינו מחמם דומה למוך של נדה שהתקינו לאצולי טינוף (ש"ה - י"ג) ואסור לצאת בו וחשיב הוצאה כדרכו וגם מלאכה שצריכה לגופה משום שצריך גשמים ולא חשיב דרך לבישה ולכן הוי משא ולא כהמהרש"ג הנ"ל
2. עיין בשו"ת מהר"י שטייף (ט"ג) שכתב דלא עדיף מאצולי טינוף ויש לחוש לדילמא שליף

3. ועיין במנחת יצחק (ג - כ"ו) שכתב דחשיב הוצאה כדרכו וברה"ר יש איסור חמורה ולא כהמהרשד"ם הנ"ל

4. כ"כ השו"ת בצל החכמה (ז - פ) דרק עיטוף הגוף חשיב דרך מלבוש ולא עיטוף הכובע וכן משמע מהבית יוסף (סוף ש"ה) וגם יש חשש שיסירו מעל ראשו וכ"כ המנחת יצחק (ג - כ"ו) וידוע דגם החזו"א והדברי יואל אמרו לאסור כובע גשמים המהודק

III. דבר שנחדש מכסה ניילון לכובע או לשטריימל להצילם מגשמים שמכסה ומגין גם על חלק מהגוף דהיינו האזניים והלחי והעורף אם חשיב מלבוש לדעת האוסרים הנ"ל לענין הוצאה בשבת אפילו אם לא המציאו לעשות כיון זה כדי שיגן על גוף האדם רק כדי שיהיה הגנה על הכובע

א) עיין בקובץ אור ישראל (תשנ"ו - גליון ג) שכתב בשם הרב מנחם זילבער מהתאחדות הרבנים מחבר של שו"ת מאזני צדק שאסור לצאת בכיסוי החדש של פלעסטיק משום שאין אדם לובש אותו בכוונה להצילו מצער הגשם רק להציל הכובע ודינו כמוך של נדה וגם יש לדון שיש חשש שיסירו כשיפסיק הגשם ועיקר ראיתו מדיוק במג"א (ש"ה - סק"ג) וט"ז (סק"י) והב"י (סוף ש"ה) (ודיוקו אינו מדויק דעת עצמי) עיין שם במג"א

ב) עיין עוד בקובץ הנ"ל שהביא שם דעת הרב יחזקאל ראטה והרב מנחם מאיר ווייסמאנדל ממאנסי שכתבו דאין איסור בדבר

ג) עיין באג"מ (ה - ק"ע ד"ה ומה שהצי"ה) כתב דהמהרשד"ם מתיר בכובע של לבד שלובשים על המצנפת מפני הגשמים רק משום באופן שהכובע של לבד מכסה מהראש יותר מכובע הראשון שרק בזה מתיר אף שכוונתו היתה רק לאצולי מטינוף או שהיה באופן שמחמם יותר שאז בלא מכסה יותר מותר כבגד על בגד וכב' כובעים בדרמ"א (סעיף ל"ז) ולכן אף שהוא לבשם רק לאצולי מטינוף מותר כיון שהוא דרך לבישה ממש ועוד כתב דאין חוששין מטעם שיסירו כשיפסקו הגשמים ואינו דומה למוך של נדה דתלוי אם הוא לאצולי

מטינוף או לצער הגוף

ד) למעשה כיון דכמה פוסקים מתירים אפילו בכיסוי שאין מכסה רק הכובע בלבד בכיסוי החדש אינו צריך להחמיר שהוא קולא שיכול ידי חומרא כגון אם מנער כובע מן השלג או גשם הוא נכשל באיסורי דאורייתא ועוד משום הפסד ממון וכבוד שבת שלא ילבוש כובע ישן ביום שבת קודש

IV. מטפחת גשמים שהנשים לובשות על ראשן בשעת גשמים

- א) עיין בתשובת עבודת הגרשוני (סימן פ) דאין לחוש שמא יפסקו הגשמים ותסירה האשה אותו כדי שתראנה הצעיפיהן החשובים וכ"כ השש"כ (י"ח - הערה מ"ז)
- ב) וגם מותר לצאת בהם אפילו אין גשם יורד שדומה לשק של רועים שמתירים (אג"מ ק"ט ד"ה והחליק)

V. כיסוי ראש (hood) שמחובר לבגד וטומן בתוך צוטרון של ראש הבגד ומוציאין אותו בעת הגשמים ומכניסים אותו בתוכו אחר שפסק הגשמים מותר לצאת בו עיין ברמ"א (ש"ח - כ"ג) דמותר לצאת במטפחת שמקנחין בו האף אם מחובר לכסות ואע"ג דהוא דבר שאינו לא מלבוש ולא תכשיט מ"מ לא חשיב משאוי דדרך היה בזמניהם לתפור כן להכסות הלכך בטל הוא לגבי הבגד משא"כ בזמנינו (מ"ב ש"ח - סקפ"ד) ושיטת הגר"א דאפילו דבר חשוב שמחובר להבגד בטל אם דרכו בכך והמג"א לא ניתא ליה לומר דזה נקרא דרך להיות מחובר מה שכני אדם עושין כן בשביל שבת מ"מ אם באמת דרכו בכך כמו בנידן דידן בענין כובע גשם שטומן בתוך צוטרון של הבגד מותרים לדברי הכל

VI. כיסוי ראש שמחובר לבגד עומד תלוי ולא על ראשו מותר לצאת בו ברה"ר ולא דמי לחוט של משי שתלוי באכנט אם אין משתמש בו דאסור לצאת בו (ש"ח - ל"ט) דהתם אינו הולך אז במנעלים אבל מכסה המחובר לבגדו יכול לשום על ראשו בכל רגע (מ"ב ס"ק קמ"ז) ועיין בשו"ת באר משה (ג - ס"ט) וגם לא דמי לכיסים של בגד אף שא"א להשתמש בהם בשבת ברה"ר ואעפ"כ אמרינן דבטל לגבי הבגד די"ל דהם נקראים חלק מן הבגד אף בשעה שאינו משתמש בהם (שש"כ י"ח - קל"ז)

VII. עדשות מגע של קריאה לחוד אסור לצאת בהם ברשות הרבים משום דאין מלבוש ואין תכשיט ואסור מן התורה עיין שו"ת אז נדברו (א - דף ק"י) ע"ע בשש"כ (י"ח - ט"ז) דמשמע דהוא רק מדרכנן

נדפס לעילי נשמות אבי אורי ר' אלעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה אלא אורח' האלה רחל ב"ר גרשון חנוך הענין הכפן ע"ה